

[Undervisningsministeren]

så kom i november 1980 førstebehandlingen af et forslag til folketingsbeslutning om gældssanering for nyuddannede og nu altså forespørgslen her i maj 1981.

Disse initiativer siger noget om, at den økonomiske situation, de uddannelsessøgende befinder sig i, optager de politiske partier her i folketinget. Også i medierne har uddannelsesstøtten, herunder først og fremmest de statsgaranterede lån, spillet en fremtrædende rolle, hvor bl.a. en række undersøgelser fra forskellige organisations side af nyuddannede medlemmers lånebyrde har påkaldt sig berettiget stor opmærksomhed.

Der er ingen tvivl om, at advarsler og oplysninger er realistiske. Alene den række af enkelthenvendelser, jeg modtager fra uddannelsessøgende, der detaljeret beskriver deres økonomiske situation, gør et overordentlig stort indtryk.

På den anden side har udviklingen, som den kan vurderes siden 1975, da de statsgaranterede lån blev den eneste lovhjemlede låneform, på sin vis ikke budt på overraskelser, selv om den fortsat stigende rente, den stigende arbejdsløshed og den økonomiske afmatning i samfundet har bidraget til at forværre den uddannelsessøgende ungdoms økonomiske muligheder.

Det er denne udvikling, der har medført, at lovreformen fra maj 1979, som jo trådte i kraft i august 1980, uanset de stipendieforøgelser, der var indeholdt i den, ikke har været et reelt bolværk mod de stigende vanskeligheder, som vi nu ser, og som først og fremmest giver sig udslag i, at unge med afsluttet videregående uddannelse har påtaget sig så store låneforpligtelser, at de ikke magter tilbagebetalingen.

I lyset af denne udvikling får man lyst til at sige, at meget unægtelig ville have set anderledes ud i dag, hvis man i 1975 havde lyttet til de advarende røster, der bl.a. kom fra socialdemokratiet, og som gik mod afskaffelsen af statslånsmuligheden som finansieringsform.

Ingen skal være i tvivl om, at jeg ser med den største alvor på den udvikling, der fortsat er i gang, og jeg finder det nødvendigt snarest at foretage skridt ikke alene til at ændre udviklingen, så der ikke fortsat kommer nye årgange af uddannelsessøgende, der giver op over for de økonomiske forpligtelser, de har påtaget sig, men også til at iværksætte

foranstaltninger til hjælp for dem, der allerede nu sidder med uoverkommelige lånebyrder.

Nøglen til en sådan ændret udvikling er naturligvis nye bevillinger, og det er da også spørgsmålet om tilvejebringelse af flere penge, der er kernen i sagen. Jeg har med interesse noteret mig, at folketingets partier, repræsenterende et flertal af tingets medlemmer, har givet udtryk for vilje til en støttereform. Men det skorter unægtelig en hel del på bidrag til løsning af denne påtrængende opgave, idet jeg ikke har set realistiske forslag til, hvorfra vi skulle skaffe pengene.

Forholdet er det, at de almindelige spareinitiativer, der har været i gang i en årrække, kombineret med undervisningsministeriets meget stramme budget gør det umuligt for mig at fremskaffe kompenserende spareforslag, hvilket jo ellers er den gængse fremgangsmåde, når nye initiativer skal tages.

Denne situation er naturligvis ikke ukendt for folketingets medlemmer, og for så vidt kan jeg godt undre mig over, at forespørgslen som en mulig udvej netop peger på den kostbareste løsning, nemlig at søge de statsgaranterede banklån erstattet med statslån, der er rente- og afdragsfri i uddannelsesstiden. I tidligere debatter om disse ting har jeg udtrykt sympati for en sådan tanke, men jeg føjede unægtelig til, at merudgifterne ved statslån, der var rentefri i studietiden, ligger på små 2 mia kr. årligt, hvortil kommer problemet med de uddannelsessøgende, der har taget lån fra 1975 til 1981.

Skal vi være realistiske, er det derfor nødvendigt at søge andre veje, også fordi vi samtidig må hjælpe de aktuelle låntagere med de meget store lånebyrder i pengeinstitutterne, sådan at de får vilkår, der gør det overkommeligt at betale renter og afdrag på gælden.

Ved førstebehandlingen af beslutningsforslag nr. B 36 i november 1980 fra SF om gældssanering for nyuddannede gav jeg udtryk for en positiv holdning til visse af principperne i forslaget. Jeg har også senere i et svar til udvalget redegjort for, hvorledes man kunne tænke sig en løsningsmulighed, der i korthed går ud på, at staten dækker renteudgifterne vedrørende den del af de statsgaranterede lån, der overstiger halvdelen af låntagers årsindtægt. Det tiltalende ved en sådan løsning er, ligesom ved beslutningsforslag nr. B 36 i øvrigt, at hjælpen sættes i relation til